

СОЛФЕЖНАТА ТЕХНИКА ПРИ УСВОЯВАНЕ НА ХАРМОНИЧЕН ТРИГЛАС

доц. д-р Маргарита Йорданова Генчева

SOLFEGGIO TECHNOLOGY IN THE UTILIZATION OF HARMONIOUS TRIPHTHONGS

Assoc. Prof. Margarita Yordanova Gencheva, PhD

Анотация: Като съставна част на многогласието тригласът се изучава в упражнението по солфедж. Тригласната структура е изградена от различни хармоничните интервали, съставляващи главните функции Тоника, Субдоминанта и Доминанта, както и мажоро-малкото четиризвучие. В практическата дейност – солфеджната те се изучават чрез работа с хармоничен триглас.

Ключови думи: многогласие, триглас, солфедж

Abstract: As a component of polyphony triphthongs studied in this exercise in musical theory. Triphthongs structure is made up of different harmonic intervals constituting the main functions tonic, subdominant and dominants and Major least chetirizvuchie. In practical activities - musical theory they learn by working with harmonious triphthongs.

Key words: polyphony, triphthongs, musical theory

Солфеджът с неговото съвременно съдържание обхваща определена система от музикалнослухови представи, умения и навици, които подпомагат музиканта в целокупната му творческа дейност. Съвременната музикална психология доказва необходимостта от комплексното развитие на музикалните способности, както и тяхната взаимна обусловеност.

Способността за възприемане и възпроизвеждане е в пряка зависимост от развитието на ладовия и ладотоналността усет, в резултат на което се достига до възможността за свободно анализиране и интониране на мелодия при свързване на представите за функциите на ладовите степени с техните тонови имена. Освен чрез изработените представи за ладовите степени, тоновете на мелодията могат да се схващат и като интервалови съотношения на основата на изработените интервалови представи.

Като елемент на музикална изразност интервалите са носители на определена интонация, стил, жанр, което обяснява необходимостта от развитие на интерваловия усет. Той е качество, осигуряващо по-висока степен на развитие на музикалния слух, което налага внедряване в съзнанието на представите за ладово-интонационните качества на всеки интервал, за съотношенията му към други интервали, за комплексното му участие в състава на различните функционални акорди, където съдейства за осъзнаване на гласоводенето и изразното значение и сила на хармонията.

Солфежирането, като комплекс от зрителни, слухови и двигателни представи, е една от дейностите осигуряващи проявление на интерваловия усет.

Известно е, че музикалното възприятие, музикалното мислене се осъществява посредством интонирането. Тригласът, като начин на изложение на многогласната звукова тъкан се ражда в реалното звучене и е резултат от интонирането на координирани по вертикала хоризонтали. При изпълнение (най-вече при свирене) на акордов комплекс по ноти възпроизвеждащият освен, че чува и вижда в момента звуковата тъкан на музикалното построение, той следи (гледа) напред и се подготвя за възпроизвеждане на следващото, т.е. тук действа т.нар. „вътрешен” слух, който е способност мислено да си представяме звученето на интервалите съдържащи се в звуковия комплекс.

Подчинявайки се на дидактическите изисквания за постепенно усвояване на знанията – от лесното към трудното, изработваме и методическия алгоритъм за усвояване на хармоничен триглас.

Както всяка музикална дейност и усвояването на хармоничен триглас се предхожда от обстойна аналитична работа, включваща:

- ♫ дешифриране на интервалите съставлящи звуковите комплекси;
- ♫ хармоничен анализ на акордовото последование;
- ♫ изясняване на хармоническото и мелодическото положение на акордовите комплекси;
- ♫ изясняване посоката на движение на акордовите комплекси;
- ♫ изясняване на метроритмическата организация на акордовите последования.

Отработени, посочените по-горе музикално-конструктивни елементи освен, че облекчават, но осигуряват по-точното и прецизно възпроизвеждане на акордовото последование. Същинското възпроизвеждане, чрез солфежиране протича при:

- ♫ слухово отгатване и възпроизвеждане с вокал на нисък тон на хармонично изсвирен акорд;
- ♫ слухово отгатване и възпроизвеждане с вокал на висок тон на хармонично изсвирен акорд;
- ♫ слухово отгатване и възпроизвеждане с вокал на среден тон на хармонично изсвирен акорд;
- ♫ слухово отгатване и възпроизвеждане с вокал на нисък, среден и висок тон на хармонично изсвирен акорд;
- ♫ арпежирано възпроизвеждане с вокал на тоновете на хармонично изсвирен акорд;
- ♫ слухово отгатване и възпроизвеждане с глас тоновата височина на нисък тон на хармонично изсвирен акорд в тоналности до два знака Dur moll;
- ♫ слухово отгатване и възпроизвеждане с глас тоновата височина на висок тон на хармонично изсвирен акорд в тоналности до два знака Dur moll;
- ♫ слухово отгатване и възпроизвеждане с глас тоновата височина на среден тон на хармонично изсвирен акорд в тоналности до два знака Dur moll;
- ♫ арпежирано възпроизвеждане с глас тоновете на хармонично изсвирен акорд в тоналности до два знака Dur, moll;
- ♫ хармонично възпроизвеждане с глас тоновата височина на нисък тон, при звучащи на пианото другите два в тоналности до два знака Dur, moll;
- ♫ хармонично възпроизвеждане с глас тоновата височина на висок тон, при звучащи на пианото другите два в тоналности до два знака Dur, moll;

- ♪ хармонично възпроизвеждане с глас тоновата височина на среден тон, при звучащи на пианото другите два в тоналности до два знака Dur, moll;
- ♪ хармонично възпроизвеждане с глас тоновата височина на двойка гласове (нисък и висок), при звучащ на пианото среден тон;
- ♪ хармонично възпроизвеждане с глас тоновата височина на двойка гласове (нисък и среден), при звучащ на пианото висок тон;
- ♪ хармонично възпроизвеждане с глас тоновата височина на двойка гласове (среден и висок), при звучащ на пианото нисък тон;
- ♪ тригласно хармонично възпроизвеждане на тоновата височина на изсвирен на пианото акорд в тоналности до два знака Dur, moll;
- ♪ хармонична диктовка в тоналности до два знака Dur, moll (диктуваното последование включва акорди в различно хармоническо и мелодическо положение, функционално принадлежащи към главните функции на лада – Тоника, Субдоминанта, Доминанта).
- ♪ след проверка на диктовката изясняване на функционалната принадлежност на всеки акорд;
- ♪ хармонично (тригласно) възпроизвеждане в оригиналната тоналност;
- ♪ заучаване наизуст в оригиналната тоналност;
- ♪ след отлично запаметяване транспониране чрез солфежиране или свирене в тоналности до два знака.

От анализиранияте солфежни техники важно място в музикално-педагогическия процес заема активната музикална памет, която е важно условие за създаване и натрупване на музикалнослухови възприятия и представи, за изграждане на слуховодвигателни навици по отношение на възприемане и възпроизвеждане на хармоничен триглас.

Упражненията за хармонично възпроизвеждане (гласово или инструментално) в оригиналната или транспонирана тоналност затвърдяват представата за звученето на тригласното акордово последование. Като приоритет на солфежната дейност транспонирането стимулира развитието на музикалните способности и вътрешния музикален слух на учащите. „При транспониране съществува и още една полза – успешното пренасяне на функционалните връзки и интервалови съотношения, да се задържат в паметта, т.е. създават се специфични условия за натрупване на музиканослухови представи.” [1]

Разработеният методически ход се опира на участието на хармоничния слух и на усета за многогласие, които се проявяват в процеса на музикалните дейности, свързани с хармоничното звучене. Функционалната организация и порядък, в който звучат акордите допълнително стимулира слуха и осигурява точност на дешифрирането им. Описаните инструктивни упражнения участват като основни форми на работа за развитие на усета за многогласие, благодарение на който сме в състояние да зашифроваме конкретно многогласно построение. От своя страна многогласната музикална тъкан създава условия и стимулира развитието на музикалния слух, синтезиращ в себе си всички онези способности, необходими за занимание с музикални дейности.

Литература

1. Пеев И.; (1964); Очерци по методика на солфежа
2. Йонова З.; (1990) Методика на солфежа
3. Куртева Л.; (1985); Музикалната памет на младите пианисти